Gemeente Mill en Sint Hubert

Raadsvoorstel

Onderwerp	:	Raadsvoorstel kerkenvisie gemeente Mill en Sint Hubert
Datum	:	21 oktober 2021
Portefeuillehouder	:	J.G.M. van den Boogaart
Afdeling	:	Publiek/Ruimtelijk Beleid/Ruimtelijk Beleid
Commissie	:	Ruimte en Economie
In te vullen door de griffie	:	
Nummer raadsvoorstel	:	
Datum commissie	:	13 oktober 2021
Agendapunt commissie	:	6C
Datum raad	:	21 oktober 2021
Agendapunt raad	:	

Samenvatting voorstel
In 2020 is gestart met het opstellen van een kerkenvisie voor de gemeente. Aanleiding was de landelijke trend, dat ten gevolge van de ontkerkelijking steeds meer kerkgebouwen hun religieuze functie verliezen. De katholieke en protestantse kerkeigenaren schatten in, dat binnen 10 jaar landelijk 1.800 tot 4.800 van de in totaal 6.900 kerkgebouwen hun kerkelijke functie niet meer kunnen handhaven. In de gemeente staan vijf katholieke kerkgebouwen, waarvan er vier een rijksmonument zijn. Het valt te verwachten dat in de komende jaren voor een aantal een herbestemming gevonden moet worden. Een heel recent en prachtig voorbeeld hiervan is de herbestemming van de Kerk van de Heilige Familie in Langenboom, waaraan de gemeenteraad op 8 juli jl. een toezegging heeft verleend.

De gemeente heeft, mede op verzoek van het bestuur van de Parochie de Goede Herder, de eigenaar van deze kerkgebouwen, van een subsidie van het Ministerie van OCW gebruik gemaakt om een kerkenvisie op te stellen. Deze visie is bedoeld om de monumentale kerkgebouwen te behouden, zij het met een andere of nevenbestemming. Vertegenwoordigers van de Parochie hebben in een kerngroep, samen met een vertegenwoordiger van de gemeente en het adviesbureau AdVinci, in kaart gebracht om welke kerken het gaat, welke cultuurhistorische, religieuze en maatschappelijke waarden deze gebouwen vertegenwoordigen en in hoeverre er draagvlak is voor behoud van deze monumentale gebouwen.

Tevens hebben zij kennis genomen van de ontwikkelingen elders en voorstellen ontwikkeld over hoe de parochie, de protestantse kerk en de gemeente het best samen kunnen optrekken in de toekomst, wanneer een kerksluiting op handen zou zijn. Daarbij streven ze er naar om een breed gedragen herbestemming voor dat kerkgebouw te vinden.

Het hiervoor beschreven proces van de totstandkoming van deze kerkenvisie heeft geleid tot:

- Agendering van het probleem van kerksluitingen
- Inzicht in en begrip voor elkaars standpunten
- Kortere lijn tussen de parochie en de gemeente
- Ontwikkeling van draagvlak
- Dialoog met stakeholders

De kerngroep heeft de volgende aanbevelingen en voorstellen ontwikkeld:

- De opstelling van een kerkenvisie-overleg structuur tussen parochie en gemeente om jaarlijks de ontwikkeling rond de kerkgebouwen en het beleid ten aanzien van het culturele erfgoed te monitoren;
- Binnen de gemeente, indien sprake van een her- of nevenbestemming, een contactpersoon aan te wijzen binnen het cluster Erfgoed, waar alle vragen neergelegd kunnen worden;
- In geval van de noodzaak tot herbestemming van een kerkgebouw een multidisciplinair team in te richten, dat de herbestemming van het kerkgebouw kan begeleiden.

Voorstel besluit
Het college van B&W stelt de raad voor om:

1. De visie uit “Kerkenvisie gemeente Mill en Sint Hubert” alsook de aanbevelingen te omarmen
2. De visie door te geleiden naar de nieuwe gemeente Land van Cuijk.

Wet Arhi
Er is geen afstemming in het kader van de Wet Arhi noodzakelijk omdat dit voorstel niet valt onder de reikwijdte van het aanwijzingsbesluit.

Financiële gevolgen
Dit voorstel leidt niet tot financiële consequenties voor de gemeente Mill en Sint Hubert. De kerkenvisie leidt dit jaar niet tot extra inzet van capaciteit. Het is aan de gemeente Land van Cuijk om de visie te implementeren en te besluiten of er wel of geen extra capaciteit nodig is voor de uitvoering hiervan.

Wettelijk kader en beleidskader
Erfgoedwet

Communicatie en participatie
In de voorgestelde aanpak waren grote bijeenkomsten voorzien, ook met de bewoners van de kerkdorpen. Door de coronaperikelen konden deze niet doorgaan. Wel is er een website ingericht, er is een enquête breed uitgezet en er is een serie van gesprekken met bewoners uit de verschillende dorpen over de toekomst van de kerkgebouwen in de Nije Krant, De Maasdriehoek en De Schakel geplaatst. Bovendien zijn met behulp van de Vereniging voor Kleine Kernen Noord-Brabant (VvKK-NB) de dorpsraden op de hoogte gebracht van de ontwikkeling van deze kerkenvisie. Daarnaast is gesproken met een groot aantal betrokkenen, meestal in een-op-een gesprekken.
Zowel uit de enquêtes als de gesprekken met bewoners kwam naar voren, dat 75 tot 90 % voor het behouden van de kerkgebouwen is en dat er een begrip is voor het combineren van functies in een kerkgebouw. De vraag voor dit initiatief is tevens voortgekomen uit de Parochie.

De kerkenvisie is een startnotitie, ten aanzien van individuele kerkgebouwen worden geen voorstellen gedaan. Wel wordt aangegeven, dat het belangrijk is om, zodra in een kerkdorp een kerk herbestemd moet gaan worden, dit transparant aan te kondigen en de dorpsraden in te schakelen.

Duurzaamheid
Duurzaamheidsmaatregelen kunnen een bijdrage leveren aan het behoud van de monumentale kerkgebouwen, welke bestemming ze ook krijgen. Onlangs heeft de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed zijn adviesbeleid voor PV-systemen (zonnepanelen) op monumenten aangepast. Bij een zorgvuldig afgewogen ontwerp kan de rijksdienst een positief advies geven voor het aanbrengen van zonnepanelen op rijksmonumenten. In de kerkenvisie worden ook een aantal instanties genoemd, waar hiervoor know how en / of een financieringsbijdrage verkregen kan worden.

De VvKK-NB houdt nog dit najaar een expertmeeting voor kerkgebouwen. In het kader van grootschalige opwekking van energie in de gebouwde omgeving en de gemeentelijke energie-transitie lijkt dit een veelbelovende ontwikkeling.

Gemeenschappelijke regeling/samenwerkingsverband
Parallel aan de ontwikkeling van deze kerkenvisie is er ook een kerkenvisie opgesteld voor de gemeente Grave in samenwerking met hetzelfde adviesbureau. Door een goede afstemming komen de voorstellen, die in de kerkenvisie zijn geformuleerd, grotendeels overeen met de voorstellen, die in de voorliggende kerkenvisie naar voren worden gebracht.

Toelichting op het voorstel

Inleiding
De winst van het opstellen van de kerkenvisie is dat het kerkbestuur en de gemeente kennis hebben kunnen nemen van elkaars belangen en van de kaders bij herbestemming van kerkgebouwen. Ook heeft men het netwerk van belanghebbenden in beeld, evenals het culturele erfgoed en haar waarden. Bovendien zorgde deze inventarisatie zowel onder de direct betrokkenen als onder de bewoners van de kerkdorpen voor begrip over de verwachting, dat er enkele kerkgebouwen herbestemd zullen gaan worden in de komende jaren.

De geformuleerde voorstellen zijn gericht aan alle betrokkenen en ook bestemd voor de nog op te richten nieuwe gemeente Land van Cuijk. Met de nieuwe gemeente is het nog niet mogelijk om afspraken te maken.

Derhalve is het voorstel om de kerkenvisie in te brengen als een startnotitie voor de nieuwe gemeente Land van Cuijk.

Voorgestelde beslissing(en) met argumenten en afwegingen
De doorgeleiding van de kerkenvisie draagt er toe bij dat de afspraken die de verschillende betrokkenen met elkaar gemaakt hebben ook bij het bestuur bekend zijn waardoor de gemeente tijdig geïnformeerd wordt over het voorgenomen beëindigen van de religieuze functie van een kerkgebouw. Hoe eerder de gemeente betrokken wordt, des te beter een herbestemming georganiseerd en een wenselijk en afgewogen proces gelopen kan worden.

Uitvoering, risico's en evaluatie
De implementatie van de kerkenvisie komt voor rekening van de gemeente Land van Cuijk. Hoe dringender het pleidooi vanuit de gemeente Mill en Sint Hubert om de voorstellen en aanbevelingen over te nemen, des te beter wordt het behoud van het religieuze erfgoed gewaarborgd.

Overige politiek relevante informatie
N.v.t.

Conclusie
De kerkenvisie beschrijft de belangrijkste uitgangspunten voor een moment X: Wanneer een kerkeigenaar voorziet dat de kosten voor openhouden en onderhouden niet meer opgebracht kunnen worden. Door de visie en aanbevelingen te onderschrijven en deze door te geleiden naar de gemeente Land van Cuijk kan de raad van de gemeente Mill en Sint Hubert een belangrijke aanzet geven aan de instandhouding van het religieus erfgoed voor de komende generaties.

Bijlagen
Kerkenvisie Mill en Sint Hubert, september 2021
Raadsbesluit

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Mill en Sint Hubert,

J.P.P.S. Ruyters	ing. A.A.M.J. Walraven
secretaris	burgemeester